گفت‌وگوی «شرق» با یکی از نمایندگان کارگری درباره آنچه در کشت و صنعت خوزستانی تولید نیشکر اتفاق افتاد

روایت بی‌واسطه از هفت‌تپه

محمد مساعد؛ وضعیت کارخانه کشت و صنعت نیشکر هفت‌تپه حالا مدتی است دیگر نه در سطح یک دغدغه محلی در خوزستان، بلکه به‌عنوان سوژه‌ای مهم در سطح کشور دنبال می‌شود و بسیاری از رسانه‌ها که در سال‌های گذشته به اعتراضات کارگران این شرکت پی‌تفاوت بودند. حالا اخبار و گزارش‌هایی را درباره این شرکت که یکی از بزرگ‌ترین واحدهای تولیدی جنوب کشور است، منتشر می‌کنند. اگرچه مسئله شرکت نیشکر هفت‌تپه ابعاد سیاسی یافته و برخی رسانه‌ها و سیاست‌مداران چپ و راست در تلاش‌اند علت مشکلات آن را در خطاهای جناح رقیب پیدا کنند، اما بررسی کارشناسی وضعیت این شرکت نشان می‌دهد همه دولت‌های اخیر در شکل‌گیری وضع موجود نقش داشته‌اند و اشتباهاتی را مرتکب شده‌اند. بی‌توجهی به روزآمدکردن تکنولوژی تولید، واردات دهشتناک شکر از خارج، دخالت‌های سیاسی و تصمیم‌های غیرکارشناسی در سطح مدیریتی و در نهایت واگذاری شرکت به خریدارانی که پیش از این هیچ تجربه‌ای در صنعت نیشکر نداشتند، مجموعه عواملی هستند که شرکت هفت‌تپه را از روزهای اوج به ورطه ورشکستگی کشانده و درحال‌حاضر نیز برای چندمین بار در دو سال اخیر به محلی برای اعتراض و اعتصاب چند هزار کارگر بومی و غیربومی خوزستانی تبدیل شده است: اعتراض و اعتصابی که پای نمایندگان مجلس، استاندار خوزستان، وزیر کار و نمایندگان خبرگان رهبری را به موضوع شرکت باز و تعدادی از کارگران را نیز با اتهامات گوناگون قضائی روبه‌رو کرده است. یکی از نکات مهم درباره اعتصاب کارگران هفت‌تپه، اتهام تجمع‌ها و راهپیمایی‌های بدون خوشنود این کارگران است که توانسته‌اند نزدیک به یک ماه برگزاری تجمع با حوصله و حتی گاه نفر را بدون کوچک‌ترین آسیبی پیش ببرند. در این بین، مسئله مالکیت شرکت نیشکر هفت‌تپه مهم‌ترین موضوعی است که طرف‌های درگیر قادر به توافق بر سر آن نیستند. از سویی بنا بر کفته سخنگوی قوه قضائیه، مالک شرکت متواری است و زمزمه‌هایی درباره تعهدات کلان او به دولت و بانک‌ها شنیده می‌شود. از سوی دیگر، بدر مالک کارخانه که خود سرمایه‌دار است، در روزهای اخیر به‌جای فرزندش در جلسه‌ها شرکت می‌کند و خواهان حفظ مالکیت شرکت است و از دیگر سو، سازمان خصوصی‌سازی نیز با جدیت از قرارداد خصوصی‌سازی این شرکت دفاع می‌کند و به نظر می‌رسد مدیران استان نیز مایل هستند همچنان مدیریت این شرکت در اختیار مالک خصوصی آن باشد. در مقابل، کارگران شرکت حاضر نیستند با مالکانی که دقت آنها را بارها با خلف وعده از پرداخت حقوق و انعقاد قرارداد با کارگران خودداری کرده‌اند، همکاری کنند و ضمن درخواست لغو قرارداد خصوصی‌سازی، پیشنهادهای مختلفی را مطرح می‌کنند. در این بین، برخی کارگران خواستار مشارکت در مدیریت شرکت هستند و برخی دیگر مایل‌اند دولت بار دیگر اداره شرکت نیشکر هفت‌تپه را در دست بگیرد و درعین‌حال پیشنهادهای دیگری مانند واگذاری شرکت به بخش خصوصی و مجموعه‌های اقتصادی تروئمندی مانند ستاد اجرای فرمان امام نیز از سوی برخی کارگران و مسئولانی مانند نمایندگان مجلس خبرگان مطرح شده است. مسئولان شهرستان شوش و استان خوزستان معتقدند که شرکت هفت‌تپه از پرداخت بدهی‌های کارگران و خانواده‌های مشکلی را مطرح می‌کنند. در این بین، برخی کارگران خواستار مشارکت در مدیریت شرکت هستند و برخی دیگر مایل‌اند دولت بار دیگر اداره شرکت نیشکر هفت‌تپه را در دست بگیرد و درعین‌حال پیشنهادهای دیگری مانند واگذاری شرکت به بخش خصوصی و مجموعه‌های اقتصادی تروئمندی مانند ستاد اجرای فرمان امام نیز از سوی برخی کارگران و مسئولانی مانند نمایندگان مجلس خبرگان مطرح شده است. مسئولان شهرستان شوش و استان خوزستان نیز که در اعتصابات پیشین برای ایجاد توافق میان کارگران و کارفرما وساطت کرده بودند، با عدم تعهد مالکان شرکت به وعده‌هایشان، عمال کارت‌های اعتماد عمومی خود را سوزانده‌اند و حالا دیگر جای واژه‌ای از جنس قشار قراردادن نمایندگان کارگری برای پایان‌دادن به اعتصابات بیش‌روی خود نمی‌بینند. فشارهایی که از یک سو نمایندگان کارگری را در مقابل کارگران قرار می‌دهد و از سوی دیگر میزان تأثیرگذاری آن بر تصمیمات کارگران شرکت هفت‌تپه نیز سؤال است و بازداشت نزدیک به ده ۲۰ نماینده و فعال کارگری در کنار برخی مدیران بخش‌های مختلف شرکت در هفته‌های گذشته نیز بر عمق مسئله به پایان اعتصاب کارگران شد و در نهایت نیز این کارگران با قرار کفالت آزاد شدند. برای اطلاع از وضعیت شرکت کشت و صنعت نیشکر هفت‌تپه با یکی از نمایندگان کارگری این شرکت که به دلیل فعالیت مطلب علنی به انتشار نامش نمی‌رود، که کفت‌وگو نشستیم تا بتوانیم روایتی بی‌واسطه از آنچه در یک ماه اخیر در هفت‌تپه گذشته است به مخاطبان ارائه کنیم. لسزوم رعایت اصول حرفه‌ای و حفظ محرمانگی منبع، در کنار لزوم حفظ سندیت واقعیت‌ها، اولویت مورد مطرح‌شده در این کفت‌وگو باشد و موارد مختلفی را که در این کفت‌وگو از مصاحبه‌شونده طرح شده بودند، با برخی فعالان کارگری دیگر در هفت‌تپه و همچنین مشاهده‌ها میدانی خبرنگار «شرق» از وضعیت شرکت در شهریور سال جاری، برای خبرنگار «شرق» انجام شد. کفته‌ها و کفته‌های کارگران هفت‌تپه در سوی برخی از نمایندگان کارگری معتبر منتشر شد، به انتشار آنها اقدام کنیم. بدیهی است «شرق» آمادگی دارد روایت و دفاع‌های دیگر، از جمله کارفرمای خصوصی این شرکت را نیز در راستای انجام رسالت رسانه‌ای خود منتشر کند.

اعتصاب چه بود؟

نمایندگان کارگران شرکت نیشکر هفت‌تپه در ماه‌های اخیر بارها و بارها با مسئولان شرکت جلسه داشته‌اند. اعتصاب اخیر کارگران از آنجا آغاز شد که دریکی از همین جلسات، کارگران به خلف وعده مالکان شرکت برای چندمین بار پیاپی اشاره کردند که اجازه بدهید اول این را برایتان بکویم. بیش از ۲۲ مورد توافق بین کارگران و کارفرما با حضور مسئولان مختلف انجام شده بود و هر بار مسئولان به ما کفتند اکسر یک بار دیکر مالک کارخانه به تعهدش عمل نکرد ما کنار شما خواهیم بود و حقتان را خواهیم کرفت اما باز هم مالکان کارخانه خلف وعده کردند و باز هم خبری از حق و حقوق ما نشد. خود آقای رستمی، شریک آقای اسدبیکی دست روی قرآن کذاشت و وعده داد اما عمل نکرد. ما اعتصاب کردیم و شورای شوش تأمین نمایندکان برادرمالی کرد و مالکان شرکت در حضور اعضای شورای تأمین تعهد دادند اما تعهدشان را انجام ندادند و دوباره اعتصاب کردیم و این بار شورای تأمین استان بارمرمالی کرد و باز هم مالکان وعده و تعهد دادند و باز هم عمل نکردند. این تکرار خلف وعده کارکران را هم نسبت به نمایندکان کارکری و هم نسبت به مسئولان شهرستان بدبین کرد. مالکان هم که منفور شده بودند. مسئولان هم که از آنها حمایت می‌کردند اعتبارشان نزد کارکران به دلایل مختلفی زیر سؤال رفته بود.

چرا؟

کارکران معتقدند که مسئولان بی‌طرف نیستند و طرف کارفرما را می‌کیرند؛ مثلا یکی از اعضای شورای تأمین با همین مالک شرکت در یک روستا بزرک شده. از قدیم آشنا هستند. هر دو از یک طایفه هستند. خودش هم این را انکار نمی‌کرد. در دادکاه همین آقای عضو شورای تأمین جوری با مالک شرکت و هموالایی‌اش روبوسی می‌کرد که انکارناپذیر که دادکاه است و او باید بی‌طرف باشد. حالا همین فرد وقتی اخیرا در جلسه شورای تأمین مطرح شد که اینها کلاهبردار هستند، در تأیید این ادعا کفت پله قلابی وقتی در روستا بودیم، حتی یک مرغ هم از خودش نداشت. این رفتارها و روابط است که باعث بی‌اعتمادی کارکران می‌شود.

درباره جلسه‌ای که منجر به اعتصاب شد می‌کفتی، چه اتفاقی افتاد؟

بله، همان‌طور که کفتم قرار شده بود بین دوازدهم تا پانزدهم آبان حقوق معوق پرداخت و قراردادها هم در روند مشخصی انجام شود اما پانزدهم کذشت و خبری از حقوق نشد. هم‌زمان شایعه‌ای به کوش کارکران رسید که مالکان شرکت دستکیر مالک شده‌اند. در آن جلسه‌ای که کفتم بین کارکران و مدیر دفتر مالک و مدیرعامل شرکت انجام شد، آقای خطیبی که مدیر دفتر آقای اسدبیکی است، تأیید کرد که برای مالک شرکت مشکلاتی پیش آمده و صدای ضبط‌شده این جلسه به بیرون رفت و کارکران مطمئن شدند که آن شایعات حقیقت داشته و خبری از حقوق و قرارداد نیست. از شانزدهم آبان اعتصاب کارکران شروع شد و بعد از یک هفته هم به بیرون از شرکت و مقابل فرمانداری شوش کشیده شد؛ یعنی پس از سه بار بارمرمایی مسئولان و خلف وعده مالکان درنهایت این اعتصاب شکل کرفت.

به مسئله اعتصاب برمی‌کردیم اما در ابتدا توضیح بده نمایندکان کارکری شرکت هفت‌تپه چند نفرند و چطور انتخاب شده‌اند تبیین بسیاری از کسانی که وضعیت شرکت نیشکر هفت‌تپه را دنبال می‌کنند، درباره این موضوع سؤال دارند.

متأسفانه شورای اسلامی کار در شرکت نیشکر هفت‌تپه اصلا وجه خوبی بین کارکران نداشت. درواقع در کذشته هم وقتی شورای اسلامی کار تشکیل شد بود، نمایندکان کارکری منتخب به‌سرعت امتیازات شغلی و رفاهی مالک خانه سازمانی مناسب و خودرو و... دریافت می‌کردند و دیکر پیکر حقوق کارکران نبودند. از طرفی سندیکای کارکران شرکت نیشکر هفت‌تپه نیز که قبل از انقلاب تأسیس شده بود، در دهه ۸۰ بازکشایی شد اما اعضای هیئت بازکشایی آن مورد بیکرد قرار کرفتند و اخراج یا بازنشسته شدند. نمایندکان شورای اسلامی کار هم در سال‌های اخیر بازنشسته شدند و عملا بین شورایی از بین رفت. در جریان اعتراضات یکی، دو سال اخیر مدیرعامل شرکت کفت کارکران نمایندکانی انتخاب کنند تا این نمایندکان مسائل کارکران را پیکیری کنند. کارکران شرکت هر بخش‌های مختلف صندوق رای کذاشتند و تعدادی کاندیدا شدند و اکثر کارکران هم شرکت کردند و در هر قسمت چند نماینده برای پیکیری مشکلات کارکران انتخاب شدند. به‌این‌ترتیب تجمع ۲۲ نماینده کارکری انتخاب شد. سه نفر از بخش تجهیزات، زیربنایی دو نفر، کشاورزی یک نفر، خوراک دام دو نفر، بازرکانی یک نفر، کارخانه سه نماینده. امور اداری یک نماینده. امور روابط عمومی یک نماینده و الی آخر. کار این نمایندکان هم در این مدت واقعا زحمت کشیدند و اکر می‌بینید این اعتصابات بدون هیچ خشونت و ناراحتی دنبال شد، به لطف زحمت همین نمایندکان و همت و همدلی کارکران بود.

چطور شد که اعتصاب از داخل کارخانه به شهر شوش کشیده شد؟

کارکران طاقت نیاوردند. ما نزد آقای حیدری، نماینده خوزستان در مجلس خبرکان در اهواز هم رفتیم و همه اینها را توضیح دادیم. نمایندهای ما در آن جلسه از حجم فشاری که به کارکران و خانواده‌شان آمده بود، به کریه افتادند. کارکران هم دیکر بی‌طاقت شده بودند. می‌کفتند دیکر جمع‌شدن در کارخانه فایده ندارد. کسی صدای ما را نمی‌شنود. بنابراین تصمیم کرفتند در مقابل فرمانداری شوش تجمع کنند.

واکنش مسئولان فرمانداری چه بود؟

جیا خورده بودند. موج جمعیت را که دیدند مشخص بود که انتظار چنین حرکتی را از کارکران نداشته‌اند. حتی می‌توانم بکویم اولش ترسیده بودند که این جمعیت بخواهد به ساختمان فرمانداری حمله کند و خوشت نشان بدهد درحالی‌که نمایندکان کارکران با کارکران همانکت بودند و تصمیم کرفته بودند آرامش را حفظ کنند و اجازه هیچ سوءاستفاده‌ای را ندهیم. حتی در ابتدا، وارد خیابان روبروی فرمانداری هم نشدیم که مسیر را بند نیاوریم. حتی مسئولان بودند که ماموران راهنمایی و رانندگی را آوردند و خیابان را مسدود کردند تا تصادفی رخ ندهد. ما کارکران هم جمع شدیم و شعارهایمان را دادیم.

شعارها چه بود؟

نه رسستمی، نه بیکی. شرکت شوشه دولتی. مختلس، دولت، بیوندتان مبارک. کارکر بی‌نان نداره، وایول و از این قبیل شعارها.

فرماندار چرا بیرون آمد؟

نه. هیچ‌کدام نیامدند. نماینده شهرمان تازه بعد از ۲۵ روز سروکله‌اش پیدا شد. آقای مساعد، به‌واقع اکر مسئولان بیرون کارکران می‌آمدند و حرفشان را کوش می‌کردند حداقل می‌توانستیم بکوییم که بکیر هم هستند. هر مسئله‌ای که می‌رویم فقط تهدید می‌شنویم. نه ما سیاسی هستیم. نه با خارج در ارتباطیم. نه عضو کروه، دسته و حزب هستیم. ما کارکریم. این درد همه ماست. الان بیشتر از یک هفته است که اسماعیل بخشی بازداشت است پس چرا اعتصاب تمام نشده؟ همه نمایندکان کارکری یا قرار کفالت آزاد هستند و بعضی هم خانه‌نشین شده‌اند پس چرا اعتصاب تمام نشده؟ چون این جمعیت قانع به فرد نیست. چون درد همه است. به ما می‌کفتند اکر نمایندکان رضایتی شوند، کارکران هم دست از اعتصاب می‌کشند اما اشتباه می‌کنند. نمایندکان اکر تسلیم شدند، کارکران نمایندکان دیکری پیدا می‌کنند چون مشکل حل نشده. باید مشکل حل شود. همین امروز اکر شرکت را از این مالکان نالایق پس بکیرد، می‌بینید که کارکران چطور بیرون می‌آیند. نمایندهای ما در آن جلسه از حجم فشاری به شدت مأیوس شده بودند. ما نزد آقای حیدری، نماینده خوزستان رفتیم و کفتیم که این جمعیت بخواهد به ساختمان فرمانداری حمله کند و خوشت نشان بدهد درحالی‌که نمایندکان کارکران با کارکران همانکت بودند و تصمیم کرفته بودند آرامش را حفظ کنند و اجازه هیچ سوءاستفاده‌ای را ندهیم. حتی در ابتدا، وارد خیابان روبروی فرمانداری هم نشدیم که مسیر را بند نیاوریم. حتی مسئولان بودند که ماموران راهنمایی و رانندگی را آوردند و خیابان را مسدود کردند تا تصادفی رخ ندهد. ما کارکران هم جمع شدیم و شعارهایمان را دادیم.

شعارها چه بود؟

نه رسستمی، نه بیکی. شرکت شوشه دولتی. مختلس، دولت، بیوندتان مبارک. کارکر بی‌نان نداره، وایول و از این قبیل شعارها.

فرماندار چرا بیرون آمد؟

نه. هیچ‌کدام نیامدند. نماینده شهرمان تازه بعد از ۲۵ روز سروکله‌اش پیدا شد. آقای مساعد، به‌واقع اکر مسئولان بیرون کارکران می‌آمدند و حرفشان را کوش می‌کردند حداقل می‌توانستیم بکوییم که بکیر هم هستند. هر دو از یک طایفه هستند. خودش هم این را انکار نمی‌کرد. در دادکاه همین آقای عضو شورای تأمین جوری با مالک شرکت و هموالایی‌اش روبوسی می‌کرد که انکارناپذیر که دادکاه است و او باید بی‌طرف باشد. حالا همین فرد وقتی اخیرا در جلسه شورای تأمین مطرح شد که اینها کلاهبردار هستند، در تأیید این ادعا کفت پله قلابی وقتی در روستا بودیم، حتی یک مرغ هم از خودش نداشت. این رفتارها و روابط است که باعث بی‌اعتمادی کارکران می‌شود.

درباره جلسه‌ای که منجر به اعتصاب شد می‌کفتی، چه اتفاقی افتاد؟

بله، همان‌طور که کفتم قرار شده بود بین دوازدهم تا پانزدهم آبان حقوق معوق پرداخت و قراردادها هم در روند مشخصی انجام شود اما پانزدهم کذشت و خبری از حقوق نشد. هم‌زمان شایعه‌ای به کوش کارکران رسید که مالکان شرکت دستکیر مالک شده‌اند. در آن جلسه‌ای که کفتم بین کارکران و مدیر دفتر مالک و مدیرعامل شرکت انجام شد، آقای خطیبی که مدیر دفتر آقای اسدبیکی است، تأیید کرد که برای مالک شرکت مشکلاتی پیش آمده و صدای ضبط‌شده این جلسه به بیرون رفت و کارکران مطمئن شدند که آن شایعات حقیقت داشته و خبری از حقوق و قرارداد نیست. از شانزدهم آبان اعتصاب کارکران شروع شد و بعد از یک هفته هم به بیرون از شرکت و مقابل فرمانداری شوش کشیده شد؛ یعنی پس از سه بار بارمرمایی مسئولان و خلف وعده مالکان درنهایت این اعتصاب شکل کرفت.

به مسئله اعتصاب برمی‌کردیم اما در ابتدا توضیح بده نمایندکان کارکری شرکت هفت‌تپه چند نفرند و چطور انتخاب شده‌اند تبیین بسیاری از کسانی که وضعیت شرکت نیشکر هفت‌تپه را دنبال می‌کنند، درباره این موضوع سؤال دارند.

متأسفانه شورای اسلامی کار در شرکت نیشکر هفت‌تپه اصلا وجه خوبی بین کارکران نداشت. درواقع در کذشته هم وقتی شورای اسلامی کار تشکیل شد بود، نمایندکان کارکری منتخب به‌سرعت امتیازات شغلی و رفاهی مالک خانه سازمانی مناسب و خودرو و... دریافت می‌کردند و دیکر پیکر حقوق کارکران نبودند. از طرفی سندیکای کارکران شرکت نیشکر هفت‌تپه نیز که قبل از انقلاب تأسیس شده بود، در دهه ۸۰ بازکشایی شد اما اعضای هیئت بازکشایی آن مورد بیکرد قرار کرفتند و اخراج یا بازنشسته شدند. نمایندکان شورای اسلامی کار هم در سال‌های اخیر بازنشسته شدند و عملا بین شورایی از بین رفت. در جریان اعتراضات یکی، دو سال اخیر مدیرعامل شرکت کفت کارکران نمایندکانی انتخاب کنند تا این نمایندکان مسائل کارکران را پیکیری کنند. کارکران شرکت هر بخش‌های مختلف صندوق رای کذاشتند و تعدادی کاندیدا شدند و اکثر کارکران هم شرکت کردند و در هر قسمت چند نماینده برای پیکیری مشکلات کارکران انتخاب شدند. به‌این‌ترتیب تجمع ۲۲ نماینده کارکری انتخاب شد. سه نفر از بخش تجهیزات، زیربنایی دو نفر، کشاورزی یک نفر، خوراک دام دو نفر، بازرکانی یک نفر، کارخانه سه نماینده. امور اداری یک نماینده. امور روابط عمومی یک نماینده و الی آخر. کار این نمایندکان هم در این مدت واقعا زحمت کشیدند و اکر می‌بینید این اعتصابات بدون هیچ خشونت و ناراحتی دنبال شد، به لطف زحمت همین نمایندکان و همت و همدلی کارکران بود.

چطور شد که اعتصاب از داخل کارخانه به شهر شوش کشیده شد؟

کارکران طاقت نیاوردند. ما نزد آقای حیدری، نماینده خوزستان در مجلس خبرکان در اهواز هم رفتیم و همه اینها را توضیح دادیم